

## SELMA, en märklig halländska

En av min fars kusiner, Gustav Ludvig, skulle enligt rykten i släkten ha rymt till USA för att komma undan en kvinna som skulle vänta hans barn. Men åren som forskare i släktens hemligheter har visat att just familjeskrönor inte är så värst trovärdiga, även om det ibland kan finnas några enstaka små spår av sanning.

Verkligheten skulle visa att Gustav Ludvig redan var gift när han reste och han hade med sig sin fru Selma och en dotter till Amerika, alla tre födda i Halland. Familjen reste tillsammans med en av hans bröder och dennes fru, så om han inte hade någon historia vid sidan om så var det förmodligen inte någon panikflykt.

År 1913 lämnar Selma USA och kommer tillbaka till Halland med den nu fyraåriga dottern. Som piga och mjölkerska flyttar hon mer än ofta hit och dit mellan socknarna. Hon verkar inte kunna ta ordentligt hand om sitt barn, som är psykiskt sjukt och snart blir intaget på anstalt. Enligt rykten var Selma nog delvis drabbad av samma genupsättning som dottern. Hon hade inte möjlighet att betala för henne på anstalten, och man kan förmoda att den saken enklast löstes om man fick dem att flytta till någon annan socken.

Efter fyra år får Selma en uä-son i en församling i nuvarande Falkenberg. I födelseboken står hon som hustru och med mannens efternamn. Barnafadern är däremot okänd och sonen bär hela livet hennes flicknamn, men det kan också bero på att han fått det efter sin onämnde far eller från sina fosterföräldrar.

Tre år senare är hon i Mölndal och får uä-tvillingpojkar, men nu kallas hon änka och med Gustav Ludvigs efternamn. Inte heller nu nämns någon fader till barnen. Den ene tvillingen avlider efter bara ett par dagar.

Ett domstolsutslag visar att Mölndals kommun dömts skyldig att betala för dotterns anstaltsvistelse. När hon och den kvarvarande tvillingpojken skrivs in i en församlingbok sägs hon märkligt nog nu vara gift med Gustav Ludvig. Inom parentes står att han uppges vara död i Amerika. Orden ”gift med” har sedan strukits över och ersatts med ”änka efter” och notisen fortsätter med ”enligt undersökning av fattigvårdsstyrelsen ska mannen vara död 1913”, dvs just det år hon lämnade USA.

Selma bor ihop med en 11 år yngre man, och i tidningen kan man läsa att huset där de bodde har brunnit ner. I eldsvådan ska de ha förlorat allt, och fattigvården antecknar att mannen ska ha lämnat henne för att aldrig återvända. Kanske är det i samma veva som han hamnar i fängelse för stöld. Hur som helst verkar det vara ett problematiskt förhållande.

En annan kyrkboksnotis uppger att mannen, som tidigare övergett henne, bett att få pojken antecknad som sin. Paret gifter sig, och pojken avlider knappt två år gammal. Trots att föräldrarna hade gift sig och mannen velat legitimera sonen, antecknas de båda tvillingarna ändå med Gustav Ludvigs efternamn när de dör. Selma och mannen lämnar snart Mölndal och flyttar tillbaka till Halland.

Av någon anledning börjar man i Mölndal undra över hennes första äktenskap. Man ställer sig oundvikligen frågan om orsaken till varför man gör det när hon inte längre bor kvar i staden. Förmodligen är det domstolsutslaget men det kan också vara något annat som irriterat. Hur som helst så skickar fattigvården ett brev till kyrkoherden i den församling i Halland dit de flyttade. Men då har hon sin vana trogen redan flyttat till nästa socken. Alltså eftersänder prästen skrivelsen till sin kollega där. Brevet kommer så småningom tillbaka till Mölndal och på baksidan av brevpapperet har den senare prästen kortfattat noterat: ”Hon kom hit med anteckning från Mölndal om mannens död”. Ärendet tycks därmed ha runnit ut i sanden, och man nöjer sig tydligen med att ha blivit av med paret, som nu flyttar vidare till Skåne.

Dottern avlider 79 år gammal på anstalten, och Selmas förste son dör ogift 1992 i Skåne, där också Selma och hennes man dött på 1960-talet.

Men hur var det nu med Gustav Ludvig och hans död? Ett foto på hans gravsten finns på nätet. Den bevisar att han levde ända till 1963, så änka efter honom var hon aldrig. Däremot blev hon änka efter sin andre make som dog några år före henne.

Vilken ”fattigvårdsstyrelse” gjorde undersökningen och på vilka grunder kom den fram till sitt beslut? Eller var det inte bara bigami utan också urkundsförfalskning som Selma gjorde sig skyldig till? Hur lyckades hon övertyga vigselförrättaren att hon var ledig till äktenskap? Sanningen är kanske helt enkelt att hon inte riktigt förstod vad hon gjorde. Vad visste den nye mannen, och hur mycket visste hennes man i Amerika?